

NGHIÊN CỨU THÀNH NGỮ CHỈ TÂM LÍ TÌNH CẢM

TRONG TIẾNG HÁN TỪ GÓC ĐỘ NGÔN NGỮ HỌC TRI NHẬN

1. Họ và tên nghiên cứu sinh: Vi Trường Phúc (WEI Changfu)
2. Giới tính: Nam
3. Ngày sinh: ngày 27 /06 / 1975
4. Nơi sinh: TRUNG QUỐC
5. Quyết định công nhận nghiên cứu sinh số 829/SĐH ngày 16 tháng 08 năm 2006 của Giám đốc Đại học Quốc gia Hà Nội
6. Các thay đổi trong quá trình đào tạo: Quyết định điều chỉnh tên đề tài luận án số 1097/QĐ-SĐH ngày 26/11/2010 của Hiệu trưởng trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn-ĐHQGHN
7. Tên đề tài luận án: Nghiên cứu thành ngữ chỉ tâm lí tình cảm trong tiếng Hán từ góc độ ngôn ngữ học tri nhận (có liên hệ với tiếng Việt)
8. Chuyên ngành: Lí luận ngôn ngữ
9. Mã số: 62 22 01 01
10. Cán bộ hướng dẫn khoa học: GS.TS Trần Trí Dõi
11. Tóm tắt các kết quả mới của luận án: luận án có được những kết quả và nhận định như sau:
 - (1) Thành ngữ chỉ tâm lí tình cảm là một đơn vị ý niệm, không chỉ là một đơn vị ngôn ngữ, văn hóa. Nghiên cứu quá trình kiến tạo ngữ nghĩa của thành ngữ chỉ tâm lí tình cảm chính là nghiên cứu về quá trình ý niệm hóa về thế giới nội tâm của con người, một bộ phận quan trọng của nghiên cứu tri nhận.
 - (2) Quá trình kiến tạo nghĩa của thành ngữ chỉ tâm lí tình cảm là một quá trình tri nhận ẩn dụ tính, tức là dùng ý niệm của các miền kinh nghiệm khác để diễn tả miền kinh nghiệm tình cảm. Ẩn dụ ý niệm và hoán dụ ý niệm là phương thức ánh xạ các ý niệm miền nguồn vào ý niệm tình cảm.

(3) Miền nguồn của ẩn dụ ý niệm tình cảm trong việc kiến tạo nghĩa của thành ngữ chỉ tâm lí tình cảm liên quan đến các kinh nghiệm thực tế của con người, như những kinh nghiệm về bộ phận cơ thể người và những hoạt động, biểu hiện của chúng; kinh nghiệm về thực thể trong thế giới khách (bao gồm những thuộc tính như nhiệt độ, màu sắc, v.v.); kinh nghiệm về hoạt động xã hội của con người, v.v. Ánh xạ ý niệm miền nguồn và ý niệm tình cảm chủ yếu liên quan đến kinh nghiệm và kiến thức (bao gồm kiến thức xã hội, quan niệm Đông y cũng như triết học âm dương ngũ hành phương Đông ngày xưa).

(4) Trong thành ngữ chỉ tâm lí tình cảm, tri nhận ẩn dụ và hoán dụ nhiều khi được tiến hành đan xen với nhau, tạo thành mô hình tri nhận ẩn hoán dụ; những ẩn dụ hay hoán dụ liên quan đến điển cố lịch sử thực chất đã là những biểu thức siêu ẩn dụ hay siêu hoán dụ.

(5) Việc hình thành ngữ nghĩa của thành ngữ đang xét không chỉ diễn ra trong sự ánh xạ giữa miền nguồn và miền đích, mà liên quan đến sự pha trộn không gian tâm trí trên cơ sở đó, và nghĩa thực tại của thành ngữ được sản sinh trong không gian pha trộn.

(6) Là một cơ chế tri nhận thông thường, pha trộn ý niệm có vai trò điều tiết và chế ước trong quá trình kiến tạo ý nghĩa ẩn dụ (bao gồm hoán dụ) của các thành ngữ chỉ tâm lí tình cảm.

(7) Cơ sở kinh nghiệm của chủ thể tri nhận luôn luôn đóng vai trò quan trọng trong sự ánh xạ và pha trộn ý niệm trong việc kiến tạo ngữ nghĩa của thành ngữ chỉ tâm lí tình cảm. Tri nhận tình cảm có tính chất nghiệm thân.

12. Khả năng ứng trong thực tiễn: Giảng dạy và dịch thuật

13. Những hướng nghiên cứu tiếp theo: Có thể triển khai nghiên cứu tiếp từ góc độ ngữ pháp tri nhận

14. Các công trình đã công bố liên quan đến luận án:

1) Vi Trường Phúc (2006), "Nghĩa logic và đặc trưng tri nhận của các từ chỉ phương hướng vị trí trong tiếng Việt", Tạp chí Khoa học Đại học Dân tộc Quảng Tây (S2), tr.136-149.

2) Vi Trường Phúc (2007), "Bước đầu khảo sát ẩn dụ tình cảm trong thành ngữ tiếng Hán và tiếng Việt", Tạp chí Ngôn ngữ (1), tr.52-60.

- 3) Vi Trường Phúc (2009), “Thử áp dụng lí thuyết điển dạng vào nghiên cứu từ loại”, Tạp chí Ngôn ngữ (10), tr.37-44.
- 4) Vi Trường Phúc (2011), “Phân tích đối chiếu về thành ngữ chỉ tâm lí tình cảm trong tiếng Hán và tiếng Việt”, Tạp chí Khoa học Học viện Kỹ thuật Nghề nghiệp Nam Ninh (11), tr.69-72.
- 5) Vi Trường Phúc (2012), “Ẩn dụ ý niệm của từ chỉ bộ phận cơ thể người "đầu" trong tiếng Hán và tiếng Việt từ góc độ tri nhận”, Tạp chí Khoa học Đại học Dân tộc Quảng Tây (4), tr.180-183.
- 6) Vi Trường Phúc (2012), “Vài nét về sự tương đồng trong ẩn dụ”, Tạp chí Ngôn ngữ (7), tr.34-44.